

DM. De Morgen

De Morgen WEBSITE 03/06/2026 - 19:32

Chemiegigant Ineos stond al jaren onder druk. De crisis in het Midden-Oosten werd een onverwachte hulplijn

Terwijl de hele petrochemische sector in de problemen zit, krijgt Ineos een opsteker door... de crisis in het Midden-Oosten. Onverwacht, maar zeer welkom, want het bedrijf gaat al een tijd door zwaar weer. 'Het is nu de lachende derde.'

Al sinds het begin van de oorlog met Iran bloedt de petrochemische sector door de blokkade van de Straat van Hormuz. Heel de petrochemie? Nee, het Ineos-imperium van Jim Ratcliffe krijgt een onverwachte meevaller door de crisis in het Midden-Oosten, schrijft *Financial Times*.

Ineos is de laatste jaren een van de weinige petrochemische bedrijven die nog inzetten op de productie van basischemie in het Westen. Het bedrijf produceert onder meer in Europa basisbestanddelen die door andere chemische producenten worden gebruikt om bijvoorbeeld een regenjas te produceren of voor plastic verpakkingen.

Die unieke positie levert het bedrijf nu een onverwachte meevaller op. Want terwijl andere Europese chemiebedrijven voor hun aanvoer van basisbestanddelen afhankelijk zijn van invoer uit Azië, verkoopt Ratcliffe zijn producten tegen een stevige meerprijs.

"Het alternatief voor die producenten is hun productie volledig stilleggen omdat de basisgrondstoffen niet voorhanden zijn", zegt professor transporteconomie Roel Gevaers, gespecialiseerd in aanvoerketens (UAntwerpen).

Bevoorradingproblemen

Ineos gaat voor de productie van die basischemie de concurrentie aan met producenten uit het Midden-Oosten en Azië. Door de blokkade van de Straat van Hormuz zien die concurrenten hun aanvoerketens instorten.

Productie uit het Midden-Oosten zit vast en kan niet meer uitgevoerd worden naar de rest van de wereld. Aziatische producenten zijn dan weer erg afhankelijk van olie en gas uit de regio als grondstof voor hun productie.

“Ineos is in dat verhaal de lachende derde”, zegt Gevaers. “Het bedrijf is veel minder afhankelijk van olie en gas uit het Midden-Oosten omdat het een groot deel van zijn aanvoer, bijvoorbeeld schaliegas, uit de VS haalt.”

‘De stijgende kosten voor Ineos worden ruimschoots gecompenseerd door hogere verkoopprijzen: voor sommige producten tot wel 80 procent’

Roel Gevaers, (UAntwerpen)

Transporteconoom gespecialiseerd in aanvoerketens

De energieprijzen zijn er door de crisis eveneens gestegen, maar producenten ondervinden er veel minder bevoorradingsproblemen dan in het Midden-Oosten en in andere delen van Azië.

“De stijgende kosten voor Ineos worden ruimschoots gecompenseerd door hogere verkoopprijzen: voor sommige producten tot wel 80 procent”, zegt Gevaers. “Chemische producenten betalen nu immers een serieuze meerprijs voor basisbestanddelen die ze voorheen uit Azië importeerden.”

Het is een welkome meevaller voor Ineos, want het bedrijf had het de afgelopen jaren steeds moeilijker. Overaanbod uit China zet de marges voor de petrochemische sector in heel het Westen onder druk. Ratcliffe spande zelfs al enkele tientallen rechtszaken aan wegens dumping.

Intussen torst zijn Ineos een schuld van 19 miljard euro met zich mee. Die hangt als een zwaard van Damocles boven het imperium. Steeds meer investeerders twijfelen eraan dat Ineos die schuld zal kunnen aflossen. Hoewel het voorheen winst bleef boeken, noteerde het bedrijf in 2025 een verlies van meer dan 800 miljoen dollar.

“Ineos heeft zich sinds de financiële crisis stevig ingekocht in bestaande Europese productiesites. Investerings die zichzelf in de huidige context mogelijk nooit zullen terugverdienen”, zegt onderzoeker industriebeleid Tomas Wyns (VUB). “De installaties zijn verouderd tegenover diegene die nu in bijvoorbeeld China opgestart worden. De evolutie naar efficiëntere productieprocessen gaat er veel sneller dan bij ons in Europa.”

Veel meer dan een adempauze is de crisis in het Midden-Oosten voor Ineos niet. Vroeg of laat eindigt de blokkade van de Straat van Hormuz en moet het bedrijf opnieuw concurreren met spotgoedkope productie uit Azië.

“Eens de blokkade voorbij is, zullen de prijzen voor chemische basisbestanddelen ineens een duik naar beneden nemen die veel groter is dan deze tijdelijke meevaller”, zegt Gevaers. “Ineos zal zijn verkoopprijzen dan misschien met 50 tot zelfs 100 procent zien dalen.”

Lokale productie

Om te overleven kijkt Ratcliffe onder meer naar België. De nieuwe Ineos One-ethaankraker die in Antwerpen in de steigers staat, zal in ons land binnenkort ethyleen produceren. “Die kraker zal veel efficiënter chemische basisbestanddelen kunnen produceren dan andere sites in Europa”, zegt Gevaers.

Of dat voldoende zal zijn? “Een echte reddingsboei is het niet”, zegt Wyns. “Het onderliggende probleem blijft hetzelfde. Zolang we in Europa niet fors investeren in goedkope en schone energie en modernisering van de installaties, blijven we aanmodderen.”

Ook voor de concurrentiepositie van de Belgische chemische industrie is de energiecrisis in het Midden-Oosten geen structurele oplossing. “Hoogstens halen we hier relatief een klein beetje voordeel uit”, zegt Wyns. “Concurrenten als Japan en Korea zien hun productie nu bijvoorbeeld heel sterk terugvallen.”

“De Europese chemie staat vandaag onder zware druk door structurele factoren”, zegt sectorfederatie Essenscia. “De energie- en CO₂-kosten liggen hier aanzienlijk hoger dan in andere regio’s, zoals de Verenigde Staten en Azië. Dat tast onze concurrentiekracht rechtstreeks aan. Tegelijk blijft de vraag in verschillende industriële segmenten zwak en staan de marges onder druk.”

Gevaers hoopt dat de crisis het belang van lokale productie voor basisbestanddelen aantoont. “Die kost meer, maar we zien nu hoe groot de problemen zijn als je erg afhankelijk bent van productie elders in de wereld.”

Simon Tibo